

Naše politično zastopstvo za naše delavstvo

Zgled delavcev

Smersu R.

Theuerschuh I.

Bitenc J.

Dr. Šmajd A.

V naši poslanski zbornici se je vršila razprava o proračunih za posamezna ministrstva in o pooblastilih, ki so bila sprejeta kot dodatek k proračunu. Pooblastila ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje, so za življenjski obstoj našega delavstva izredno važna.

Po teh pooblastilih se minister za socialno politiko in narodno zdravje pooblašča, da lahko spremeni pravila o zdravilih in o zdravilnih posebnostih, nadalje da lahko najame posojilo pri Drž. hip. banki v Belgradu za dovršitev pričetih paviljonov v državnih bolnišnicah v Ljubljani, Nišu, Splitu in Belgradu v znesku 7.500.000 din.

Nadalje lahko izda uredbo z zakonsko močjo o delavskih zbornicah. V času, dokler ministrski svet ne izda uredbe o delavskih zbornicah, ima minister za socialno politiko in narodno zdravje pooblastilo, da razreši člane delavskih zbornic v celoti ali posamezno.

Dalje ima pooblastilo izdati uredbo o spremembi in dopolnitvi zakona o izseljevanju zaradi ukinitve izseljeniških taks.

Minister ima nadalje pooblastilo, da izvrši razširitev obveznega zavarovanja tudi na trgovske pomočnike, na zobotehniko in strojnike s strojniškim izpitom.

Dalje lahko z uredbo razmeji obstoječa privatna društva bolniških blagajin po področju pokojninskih zavodov in predpiše lahko uredbo o organizaciji ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje. Prav tako lahko izda uredbo, s katero se lahko izvršijo spremembe uredbe o invalidih in ostalih vojnih žrtvah z dne 2. decembra 1938.

Spremeni in dopolni lahko uredbo o preskrbi brezposelnega delavstva in izda lahko uredbo z zakonsko močjo o zdravstveni službi na vasi. Po tej uredbi bo moral vsak zdravnik, preden bo dodeljen bolnišnicam, poprej gotovo število let služiti na vasi.

Minister za socialno politiko in narodno zdravje lahko najame posojilo za zgraditev, dovršitev in ureditev državnih bolnišnic v Ljubljani, Sarajevu, Splitu, Belgradu in Nišu v znesku 10.500.000 din. Za odkup zemljišča za razširitev bolnišnice za duševne bolezni v Novem Celju lahko najame 904.600 din posojila. Dalje je pooblaščen, da lahko najame pri Drž. hip. banki v Belgradu ali pa pri Ljudski posojil. v Ljubljani posojilo 2.600.000 din za odkup zemljišča za državno bolnišnico za duševne bolezni v Ljubljani-Studenec. Prav tako lahko izvrši zemljiško-knjižni prenos zdravilišča Golnika na dravsko banovino.

V finančnem zakonu je dalje pooblastilo za bana dravske banovine, da sme v soglasju z banskim svetom spremeniti viničarski red. Na nekaterih pooblastilih, ki jih dobi minister za socialno politiko in narodno zdravje, je v predpripravi bistveno sodelovala organizacija ZZZ in so za splošno delavske interese neprecenljive važnosti.

Po teh pooblastilih bo sedaj lahko rešiti vprašanje Delavskih zbornic, viničarskega reda, podpor brezposelnim sezonskim delavcem, kar vse že toliko časa kriči po čim hitrejši rešitvi.

Naša organizacija se zaveda, da je za svoj uspeh glede teh pooblastil dolžna zahvalo našemu slovenskemu političnemu predstavništvu, zlasti pa našim poslancem iz izrazito delavskih okrajev gg. Smersuju, Theuerschuhu, prof. Bitencu, Dr. Šmajdu ter obema slovenskima ministroma g. Kreku in g. Snoju.

Z njihovo pomočjo in z njihovim resnim delom se bodo organizacijske in splošno delavske razmer ob trdem vztrajnem delu naše ZZZ končno vendar obrnile v pravo smer.

K proračunu ministrstva za soc. politiko je imel obširen govor naš delavski poslanec tov. Smersu. Njegov govor bomo objavili v prih. številki »Slovenskega delavca«.

Bil je ročni delavec, bil je težak, bil je izseljenec. S svojimi rokami je služil sebi in družini njih vsakdanji kruh. Zemlja je bila tudi takrat skopa, kakor je danes, ljudje tudi takrat niso imeli za uboge prav nič več srca. Vsak dan se je vračal truden na svoj skromni dom, vsak dan znova odhajal zopet na naporno delo.

Delal je celo življenje vestno in pošteno, toda bogastva si ni nakopičil. Videl je daljnje dežele, videl je doma in drugod prešerne palače, mogočne veljake, dragocena nakitja, razkošne zabave, gledal veselje drugih v uživanju. Sam je šel mimo vsega tega, kakor mimo strašne revščine, mimo ubogih človeških src, ki se navezujejo na prazen nič, na goli videz, na varljivi trenutek.

Njegova duša je šla čista kakor sončni žar mimo vsega prerivanja sveta in blato v njem se ga ni dotaknilo. Z vsem uboštvo je bil sicer pahnjen s silo vanj kakor milijoni delavskih očetov danes, a umazati ga svet ni mogel. In Jožef je srečen ostal, tako srečen, da bi bilo želeli milijonom revnih na zlatu in srebru, da bi bili bogati na onih skritih zakladih, ki so vsi napojevali njegovo življenje tako, da je bilo v njem večno sonce in nobene teme, nobenih mrakov.

Bil je eden izmed milijonske armade nemančev, ki jim zemlja po mačehovski reže njih vsakdanji kruh. Ne mislimo, da je bilo njemu s skrbmi prizanešeno, da je kdo drugi pil mesto njega kelih trpljenja. Dolžnost in nezamorjena vest sta terjala od pravičnega moža, da do pičice izpolni za njegove moči morda ogromno težko nalogo.

Tak je bil po zunanjem videzu, kakor so vsi borni delavci, tak je bil, če ga gledamo z materialne strani življenja. Njihova usoda je bila in je s te strani njegovi enaka.

Reven, ubog, preganjan, zaničevan pa Jožef ni hotel, da bi v tem siromaštvu umrl. Ni dopustil, da bi ga videz omamila in mu izpodmaknila notranje uravnovešene človeka. Ob prerivanju sveta se je odmaknil z vso neomadeževano dušo od videza trenutne sreče in živel svoji neumrljivi duši v vztrajnem, vestnem, neumornem delu zase in za božjo družino. Bil je srečen, bil je naenkrat bogat, neizmerno bogat sredi svoje revščine.

Mislimo, da ni nikogar, ki za njegovo težko življenjsko pot le malo ve, da bi ne verjel, da je bil to najsrečnejši delavec na zemlji. Tudi tam, kjer so skrbi sveta svoje sence raztegnile, da je v dušah Bog umrl, tudi tam vedo: Jožef je bil srečen. Čeprav hodijo druga, kriva pota, srca neprestano kličejo: Jožef vam je vzor, Jožef je zgled delavcev. Ni mogoče mimo spomina na tega preprostega moža drugače kakor s tiho željo, da bi bili njega vredni posnemalci.

Naš pokret je zato s Cerkvijo prav njega izbral za svojega zavetnika, nebeškega zaščitnika. Našemu delavskemu gibanju je bistveno tisto teženje, ki gre za tem, da bi nad vse trpljenje in borbo za časno življenje sijala ona tiha skrivnostna sreča, ki je bila ob sv. Jožefu doma v nazareški hišici.

Za njegov praznik praznujejo naše edince svoj društveni praznik in prosijo njegove priprošnje pri Bogu za naše pokojne tovariše, za pravilno rast našega delavskega gibanja, za zmago pravice, njega, ki mu je Cerkev nadela lepi naslov: Zgled delavcev, Jožef najpravičnejši.

vodo padel. Gospodje komoraši, ki nam za ta naš občni zbor niste hoteli dati prostorov v naši slovenski delavski zbornici, vedite, da bo isti občni zbor v isti zbornici vseeno kmalu, prav kmalu. Mi smo vam tudi zato hvaležni. Kmalu vam bomo pokazali, da smo se od vas iz tega vendar nekaj naučili.

Tako stvari stoje. Socialisti vseh barv naj pa lajnajo kar naprej svojo oguljeno pesem, dokler jim struna ne počni.

Okrog Jugorasa in terorja...

Kapitalistični trabantje okrog »Jutra«, »Slovenskega Naroda« in »Nove pravde« in marksistični nasilniki okrog »Delavske politike«, »Delavec«, »Lj. glasa«, »Delavske pravice«, itd. so po našem sporazumu z Jugorasom na nas osredotočili pravi juris.

S silnim gnjevom se razpisujejo in drug po drugem ponastiskujejo o nas svoje izmišljotine. Vidi se, da bi nas radi v žlici vode utopili. Mi pa se ne damo. Danes ponavljamo: Davno že nam nasprotnih pokretov ne bo več, ali pa bodo po naši milosti še komaj životalili, ko bo naš pokret v slovenskem narodu brezdvomno odločilen.

Iz zdravega naroda smo vstali v odpor zoper gnilobo in trhljost nam in narodu nasprotnih pokretov in z zdravim narodom bomo nad njimi zmagali kot del njegove nerazdružljive celote.

Gibanje ZZZ je zato vedno v soglasju delavskega stanu s celotnim slovenskim narodom. Tudi naš sporazum z Jugorasom je imel isto obeležje in povdarili smo že, da z njimi nismo očevali le svojih koristi ampak tudi koristi celote. Stan poštenega delavstva je zato ob splošnem soglasju naše katoliške skupnosti z veseljem pozdravil naše delo za sporazum z Jugorasom. Za nas pa je bilo to veliko priznanje, ki smo ga bili izredno veseli. Samo naši izkoreninjenjenci so udarili po

nas, kar je bilo za nas le novo potrdilo, da smo na pravi poti.

Tu se zato ne bomo branili pred njihovimi očitki, da smo se zavzeli za fašizem in za diktaturo. Nas prav nič ne vzdigne iz ravnotežja njihovo lajanje o demokraciji in svobodi, ker so še komaj včeraj rdeči in plavi iz marksističnih vrst pokazali, kako to svobodo in demokracijo razumejo. Danes svet predobro ve, da sta goli nacionalizem in marksizem dva malika, ki ju častijo samo še tisti norci, ki obožujejo krivico in teror neodgovornih poedincev in nebrzdanih mas.

Prav naša zveza z Jugorasom je zato zamišljena proti takim malikom brez duše v interesu resnične svobode slov. delavstva in naše narodne celote. Je to sprečitev, da bi še kdaj kdo mogel neodgovorno nad stanom in narodom s tujo pomočjo izvajati oni teror, ki so ga doslej izvajali naši nasprotniki, kadar jim je količkaj bila dana prilika zato.

Nesmiselno je tako zlasti govorjenje, da sta ZZZ in Jugoras pripravljala teror, neke vrste fašizacijo pod bivšim Stojadinovičevim režimom. — Vodja Jugorasa, sedanji ministrski predsednik Dr. Cvetkovič bi najlažje po padcu Stojadinoviča izvedel, kar naj bi preje zamislil. Da bi pa Jugoras

pripravljaj kaj brez volje svojega šefa, je pa nesmiselno trditi, kdor vsaj malo pozna notranji ustroj njegove organizacije. Verjetno so imeli take skomine drugi, ki jim je Dr. Cvetkovič kot oprodam nekega drugega glave porezal še pred sporazumom z nami. Če pa človek kljub vsemu računam z vsemi mogočnimi možnostmi in se tudi zanje pripravi, je to stvar previdnosti.

Dr. Cvetkovič je v razgovorih z našimi delegati opetovano izjavil, da je proti razpustu svobodnih sindikatov, tudi marksističnih. Bili smo tudi v tem z njim soglasni, da je pri nas marksizmu treba na drug način vzeti vajeti iz rok in rešiti delavstvo njegovega pritiska. Načrt zato obstoja in bo izveden. Izpodrezali mu bomo korenine.

Naj se zato nikar ne vesele naši nasprotniki, da je sprememba političnega kurza pri nas naš položaj in zvezo med nami in Jugorasom oslabila, da morda do izvedbe sporazuma niti ne pride, da smo mi delali takrat prenačljeno in da se sedaj zato kesamo. Nasprotno smo tudi v teh prilikah svoj položaj le še utrdili in zveza z Jugorasom ni na svojem pomenu ne zanj, ne za nas nič izgubila. Preotročje je bilo zato veselje v nasprotnih vrstah zaradi predstavitev našega občnega zbora, ki naj bi se vršil v smislu sklenjenega sporazuma, češ, sedaj je sporazum v

Čehoslovaške ni več

V zadnjem času je prišlo med avtonomno slovaško vlado in centralno vlado v Pragi do ostrih nasprotij in je bila slovaška vlada zaradi tega odstavljena ter sestavljena nova. Čehi so mnoge slovaške politike zaprli. Poleg tega je prišlo tudi do izgrediv.

Msgr. Tiso je odpotoval v Nemčijo h kanclerju Hitlerju, ki je poslal praški vladi ultimativno noto, v kateri je zahteval odstop generala Sirovy in da se Slovačkom da pravice popolne samoodločbe. Čehom ni preostalo drugega, kakor da pristanejo, nakar je slovaški deželni zbor v torek proglasil samostojno slovaško republiko. Novo vlado je sestavil dr. Tiso, ki je zaprosil Hitlerja za pomoč. Madžari so kmalu na-

to začeli vkorakati v Karpatsko Ukrajino in je predsednik ukrajinske vlade msgr. Vološin zaradi tega prosil Hitlerja in Mussolinija na pomoč.

Čim je Slovaška proglasila svojo neodvisnost, je odpotoval predsednik Českoslovaške dr. Hacha k Hitlerju. — Uspeh pogajanj je bil ta, da so nemške čete začele v sredo zasedanje češkega ozemlja in priključitvijo k Nemčiji. Češka bo odslej torej avtonomna nemška pokrajina, Slovaška samostojna republika pod nemškim vplivom, Karpatska Ukrajina po pokrajina Madžarske. Samostojne Českoslovaške države ni več.

Velesile pri teh dogodkih niso zavzele nobenih korakov.

Zborovanje ZPD v Murški Soboti

Minister Snój med delavci.

Zveza poljedelskih delavcev (ZPD) je imela veliko zborovanje v nedeljo v Murški Soboti. Na zborovanju je bilo nad 8 tisoč delavcev.

Pred zborovanjem se je vršil redni občni zbor ZPD na Glavnem trgu. Iz poročila odbora je razvidno, da šteje zveza 10.126 članov in je tako ena najmočnejših organizacij. Zveza je to poslovno leto izredno veliko naredila za delavce v materialnem in vzgojnem oziru. Za novega predsednika je bil izvoljen dosedanji tajnik Novak Franc iz Sobotne.

Po občnem zboru se je vršilo veliko zborovanje, na katerega je prišel naš minister Snój. Brzobjavno je poslal pozdrave ministru Krek in banu Natlačen. Zborovanje se je začelo z državno himno. Takoj potem je dobil besedo minister Snój.

Minister prinaša pozdrave našega voditelja Korošca, oriše težke razmere našega prekmurskega ljudstva, ki se mora vsako leto seliti v tujino, ker rodna gruda premalo daje za vse ljudi, ki živijo na njej. Dalje omenja tudi zločin onih, ki silijo v tujino, pa tega niso potrebni. Vsem tistim pa, ki so potrebni, pa moramo nuditi vso moralno in socialno podporo. Vlada je veliko storila za naše sezonske delavce. Pred francoskim parlamentom se ravnokar nahaja konvencija, ki naj uredi zaščito naših delavcev v tujini. V Nemčiji bodo letos uživali naši delavci vso čno zaščito, kakor so je deležni nemški delavci. Urejen je tudi položaj izseljeniškega duhovništva.

Urejen je tudi prevoz delavstva, ki je prost od naše državne meje in bo tudi pri nas prost prevoz. Po novem finančnem zakonu je odpravljena tudi glavarina, ki je samo lansko leto znašala 400 tisoč dinarjev. Vsemu temu se imamo zahvaliti vladi in Rafaelovi družbi v Ljubljani. ZPD, ki vodi tako maso delavstva, naj se trudi za čim tesnejše sodelovanje z Zvezo združenih delavcev. Končno omeni g. minister trud in naloge sedanje vlade, da uredi naše notranje zadeve. Dobesedno je izvajal sledeče: Vprašanje, ki se naziva hrvatsko vprašanje, je istočasno tudi slovensko vprašanje. Zato ničesar bolj ne želimo, kakor to, da se vprašanje čimprej reši v zadovoljnost Slovencev, Hrvatov in Srbov. Slovenci moramo biti enotni okrog svojega voditelja Korošca. Dr. Korošec je naš program, s tem programom smo šli na volitve in smo zmagali. S tem programom bomo tudi pripomogli k ureditvi države in k samoupravni samostojnosti Slovenije.

Minister Snój je žel za svoja izvajanja val navdušenja med delavci. Za njim je govoril zastopnik bana dr. Karlin. Povedal nam je, da Banska uprava pripravlja predlog socialnega zavarovanja in minimalnih mezd tudi za poljedelske delavce. Predsednik centrale ZPD tov. Preželj Franc je delavcem v svojem govoru razložil program in delo Zveze združenih delavcev.

Novi predsednik Novak je poudaril naloge: ZPD: Boj kapitalizmu in komunizmu, za pravice delavcev in rast katoliškega delavskega gibanja.

Mislinjsko delavstvo ZPD v stavki

Novo mezдно gibanje imamo. 170 naših delavcev je nepravilno ravnanje kapitalista inozemca potisnilo v stavko.

Boja nismo hoteli, vsiljen nam je bil in sprejeli smo ga.

Dr. Artur Perger se imenuje ta delodajalec, lastnik ogromnih velepossestev, tovarnar lepenke in dveh žag v Mislinji na Štajerskem. Ze leta 1937 smo tam ustanovili organizacijo, ki se je razrasla in razvila v edino organizacijo vsega delavstva tega podjetja.

Za isto leto smo s podjetjem sklenili kolektivno pogodbo. Začetek je bil, a delavstvo je bilo z njim zadovoljno. Še bolj se je oklenilo organizacije in se je držalo preko vseh težav in zaprek.

Podjetju to ni bilo po volji. Kolektivna pogodba se mu je zdela nepotrebno breme, ki se ga je treba otresti. Res je pogodbo odpovedalo na tri mesece. Mi smo pokrenili akcijo za sklenitev nove kolektivne pogodbe. Prvi korak je bil storjen, ko se je dne 13. decembra na poravnalni razpravi sklenil sporazum, ki določa zvišanje plač za 30 para na uro. Sporazum bi zato moral veljati 6 mesecev.

Zgodilo se je to, kar smo najmanj pričakovali. Z 31. januarjem t. l. je potekla kolektivna pogodba, prve dni v februarju pa so posamezni delavci prejeli pismeno obvestilo, da se čez 14 dni ukine, dne 13. decembra določeni 30-para povišek.

Delavstvo se je naenkrat znašlo brez pogodbe in brez poviška.

Takoj smo zahtevali poravnalno postopanje, ker se s podjetjem preje mirno ni dalo ničesar storiti.

Zastopnik centrale tov. Višnar je s številkami dokazal, da ima podjetje tak promet in dobiček, da bi obremenitev 120 tisoč din letno, za katero gre, lahko brez škode preneslo.

Podjetje navedbam zastopnika centrale ni ugovarjalo, pač pa je iznašlo nov izgo-

vor: Velike stroške ima s popravilom polnojarmenika (gatra) in z zidavo nove stanovanjske hiše mesto stare, ki je lani pogorela.

Prva razprava je bila zaključena in se je vršila takoj nato druga. Podjetje je čutilo, da je šlo predaleč in je »popustilo«. Za šestmesečno dobo pristane na »povišek« 15 par, je izjavil zastopnik podjetja, pogodbo pa bo podjetje podpisalo nekaj kasneje. To se pravi z drugimi besedami: Podjetje od 30 par na uro, ki jih je delavcem vzelo, vrne za 6 mesecev samo 15, naprej pa nič. Ali za 6 mesecev bo delavstvu znižalo plače »samo« za 15 par na uro.

Kolektivno pogodbo bo podjetje podpisalo nekaj »kasneje«, to kasneje lahko traja tudi 10 let, pa nihče ne bo podjetje mogel prijeti za besedo.

To je širokogrudnost, da ji ni para! Že v početku je bilo jasno, da je bil ta predlog podjetja samo taktična poteza, češ mi smo ponujali in so odklonili.

Z neuspelo drugo razpravo je bilo poravnalno postopanje zaključeno. Obe stranki sta imeli proste roke. Na sestanku je delavstvo še isti dan soglasno sklenilo, da gre v stavko. Drugi dan ob 6. uri so se ustavila kolesa, utihnili so stroji, ki so preje podjetju kovali milijonski dobiček, delavstvu pa boren zaslužek.

Prišla je oblast, pričeli so se razgovori za likvidacijo stavke. Podjetje vztraja pri svojem. Pa naj stavkajo, pravi.

Takrat, ko so delavci ob likvidaciji agrarne reforme podpisovali vlogo, naj se podjetju pusti gozdove, so bili delavci dobri, danes jih ne pozna. Res: vsi kapitalisti so enaki!

Delavstvo pa naj stavka za ubogih 30 par! 170 delavcev v stavki, 170 ljudi v negotovosti čaka, kaj bo. Podjetju to ni mar...

Drugi kraji, druga pesem...

V KAMNIKU TAKA...

V tovarni »Titan« v Kamniku obstoja poleg naše skupine ZZZ tudi še skupina belih in rdečih. To obema socialističnima skupinama nikakor ne gre v glavo in zato skušajo vsa vprašanja, ki tičejo interesov delavstva, na naši tovarni, rešiti mimo nas. Ravno pred kratkim so se sestali eni in drugi in se prav sodružno porazgovorili. Mi se seveda nismo pridružili, ker nas nihče ni vabil in se bomo zato pač sami borili za interese našega čanstva.

NA DUPLICI DRUGAČNA...

Čeprav obstoja naša skupina ZZZ v tovarni Remec & Co., šele par mesecev, je vendar že postala odločilen faktor in tudi že dokazala, da naslonjena na svojo centralo, more delavstvu izvojevati boljše delovne pogoje. Naši nasprotniki vidijo, da mimo nas ne morejo in nas zato vabijo za skupen nastop in sodelovanje in to sedaj, ko je naša ZZZ itak že storila svoje. Tako blizu Kamnika smo, pa vendar takšna razlika v poslovanju belih in rdečih naprav nam. Ali ni čudno?

V LJUBLJANI PA TRETJA...

Ljubljanska delavska zbornica, za katero pač vemo v katerih rokah se zaenkrat še nahaja, je pravilno opazila, da ne obstoja med posameznimi organizacijami pri delu na terenu pravo sodelovanje, ki edino zamore koristiti prizadetemu delavstvu, marveč se tu in tam pojavlja celo medsebojno blatenje odnosno tendenca po licitiranju, kar more ako se pravočasno ne prepreči, delavstvu le škodovati.

V svrhu proučitve dejanskega položaja ter sklenitve potrebnih ukrepov za obram-

bo delavskih interesov, je bila zaradi tega za sredo dne 8. 3. t. l. sklicana konferenca predstavnikov vseh strokovnih central.

Vendar si nihče ne sme misliti, da je bil namen in cilj te konference resnična vpostavitve skladnega sodelovanja med organizacijami, ker kdor dobrega namena nima, tudi cilja ne more doseči, če prav o njem najglasneje govori. Zastopniki drugih organizacij so bili po besedah vsi za to, da se organizacije medsebojno ne napadajo. Ves ton razprave pa je bil takšen, da je izgledalo, kakor da je baš samo ZZZ tisti neboljčenek, ki kali harmonijo ostale strokovne trobojnice. Če primerjamo to govorjenje naših nasprotnikov in njihovega zaščitnika — Delavsko zbornico, ki sestoji iz njih samih, z njihovimi dejanji, potem moremo le ugotoviti, da imajo takšne konference le namen, spraviti ZZZ pred delavstvom v slabo luč in skrahiranim starim pokretom njihovo oguljeno barvo na novo prepleskati.

V Ljubljani na Miklošičevi cesti govori eno, na Duplici drugo, v Kamniku tretjo, po drugih krajih zopet drugače, po stavbah napadajo naše delavce dejansko in poleg tega se še drznejše prikazovati kot revčki, katerim ZZZ ne da miru. Nas veseli samo dejstvo, da so si pri svojem »strokovnem poslu« toliko edini v boju proti ZZZ. Naši organizaciji je to le v korist, ker bo delavstvo za-to lažje sprejelo in uvidelo, da dejanska ne obstojajo štirje strokovni pokreti v Sloveniji, temveč le dva. Eno marksistično deblo s tremi »suhimi vejami« in sveža ZZZ. Bojijo se, da bi zeleno listje ZZZ zasenčilo njihove suhe veje.

Nov uspeh ZZZ v Murški Soboti

KOLEKTIVNA POGODBA VELJAVNA — SE POVIŠANE MEZDE — SPOR PORAVNAN

Dne 7. marca se je vršilo poravnalno postopanje radi tolmačenja kolektivne pogodbe, sklenjene že dne 17. nov. 1938 med tovarno perila Šiftar Ludovikom v Murški Soboti in ZZZ. O tej pogodbi je nastal spor in se je zadnjič razpisal o njem znani »popravek« v našem listu.

Razprava se je vršila na srezkem načelnstvu v Murški Soboti in so bili navzoči: gg. Vertovšek Stanko, okrajni podnačelnik, Šiftar Ludvik, tovarnar, Kocmur Ciril, advokat in zastopnik tovarnarja, Gorjup Danilo, tajnik Zveze industrijcev iz Ljubljane, Berke Marija, predelavka v tovarni in od delavske strani Rozman Peter, strokovni tajnik iz Maribora, Novak Franc, tajnik iz Murske Sobotne in delavska zaupnica tov. Rotdeutscha Ida.

Po daljši razpravi je najprej zmagovala stališče delavske strani, da je kolektivna pogodba dobila svojo veljavnost že tedaj, ko je podjetnik podpisal zapisnik sporazuma z dne 17. nov. 1938. V pogodbi sami pa so obstojala v nekaterih točkah zelo dvoumna besedila, ki jih je tudi delavska delegacija smatrala kot spremembe potrebna. Dosegel se je sporazum, zlasti radi ponovnega akordnega dela, ker je tovarnar pristal na povišanje akordnih postavk. Tovarnar je dal jamstvo, da v slučaju slabega uspeha pri akordnem delu, dobe delavke vsaj to mezdo, ki so jo kot urno sedaj imele. Gospod Šiftar je poka-

zal na tej razpravi veliko iskrene volje za ureditev tega perečega mezdnege spora. Mnoge delavke so z uvedbo prejšnje urne mezde zgubile na zaslužku, zato so venomer želele, naj se ponovno preide k akordnemu delu. To predvsem likarice, katerim se je pri posameznih vrstah blaga mezda v akordu še povišala. Gospod Šiftar je poleg tega dal jamstvo, da odslej njegovi nameščenci ne bodo smeli delavk samovoljno šikanirati, niti dati izjav, ki so doslej vedno vzbujale med delavkami upravičena nezadovoljstva.

S tem je celotni uspeh na naši strani. Sporna zadeva, ki se je vlekla že več mesecev sem, je delavstvu prinesla le korist v marsičem.

Sedaj pričakujemo, da bo g. Šiftar držal dano besedo in da bodo zlasti z uvedbo akordnega dela delavke resnično več zaslužile kakor dosedaj. Podčrtamo pa, da naj »več zaslužijo« radi povišane akordne mezde ob enakem normalnem delu, nikakor pa ne v pretiranem priganjstvu. Bomo videli kaj kmalu plačilni uspeh tega akorda. Ako se bo pokazalo, da ne odgovarja pravičnosti, bomo zahtevali, da se akordno delo tukaj sploh prepove.

Delavstvo hoče mir, hoče pa tudi svoj del sadov dela, ki ga izvršuje. Zato je sedaj odvisno od g. Šiftarja samega, da bo sklenjen sporazum postal realno dejstvo, ki ga bodo mogli spoštovati tako delavstvo kakor njegova organizacija ZZZ. Delavke, držite organizacijo in nji vse zaupajte tudi v bodoče!

Za pravice naših rudarjev

Ministrstvo za gozdove in rudnike je izdalo dne 18. aprila lanskega leta tolmačenje čl. 50 Pravili Bratovske skladnice, ki se glasi:

»Določba zadnjega stavka tretjega odstavka se nanaša na tiste rudarske delavce, ki plačajo letno priznalnino din 20 za zavarovanje svojih pravic, ali katerim je plačevanje te pristojbine odgodeno radi njihovega težkega gmotnega položaja.

Takšen rudarski delavec lahko plača pristojbino (ali se mu plačevanje pristojbine odgodi) tekom 1/3 časa svojega članstva, ki se mu lahko vračuna oz. tekom

Skraini čas je, takemu početju tega tučca konec napraviti! Tučec judovskega rodu se je vsedel na slovensko zemljo in izžema naše ljudi. Ali se ne bi tudi za to našel paragraf, kot se najde za tistega, ki je izstradan ukradel košček kruha?

170 zavednih slovenskih delavcev, ki so vsi glasovali za dr. Antona Korošca, mora dan za dnem gledati po stenah napise: Kaditi prepovedano — Rauchen verboten! Vhod — Eingang itd. Pričakujemo, da bo ta neenaka igra kmalu končana. Oblast in delavstvo ji morata konec narediti! Vsa slovenska javnost sočustvuje s trpljenji, ki mora o s 450—600 din mesečne plače vzdrževati družine z 7 in več otroci, da tučec čez mejo lahko pošilja slovenskih delavcev žulje!

polovica časa po odobritvi glavnega upravnega odbora. Ako ima delavec n. pr. 18 let članstva, ki se mu lahko prizna in on želi ta leta ohraniti, to lahko naredi v teku 6 oz. 9 let. Po tem roku mu pripadajo te pravice, čeprav je doslej redno plačeval priznalnino ali mu je ista bila odgodena.

Rok od 1/3 oz. polovice članstva teče neprekinjeno, to se pravi razne prekinitve za čas, ko je dotični delavec plačeval priznalnino, se mu morejo seštevati. V gornjem slučaju n. pr., če je delavec plačal letno priznalnino tekom 5 let in se je zaposlil, se teh 5 let ne računata tudi po ponovni prekinitvi dela in ima pravico plačevati priznalnino tekom cele tretjine oz. polovice časa članstva, kakor da prej dela nikoli ni prekinil in pristojbino plačal.

Drugi predlog ministrstva za gozdove in rudnike, ki je izšel 4. marca 1938 pa pravi: V čl. 50 (3) pravil Bratovske skladnice, ki je stopila v veljavo 1. januarja t. l. je vnešena določba, da član, ki plača letno priznalnino, more ohraniti svoje pravice za 1/3 oz. polovico časa članstva, ki se more računati in ki ga želi ohraniti.

Ker je to nova določba, ki je sedaj prvič vnešena v pravilnik, jo je treba razumeti tako, da se začne ta čas tretjine oz. polovice članstva, ki se lahko računata, z 1. januarjem vsakega leta in to vedno in tudi v slučaju, če so člani nehali z delom pred 1. januarjem.

Naša borba - naša rast

Iz centrale

Dne 19. marca praznuje naše organizacije svoj društveni praznik. Sv. Jožef naj izprosi našemu pokretu božji blagoslov!

Za velikonočno številko »Sl. delavec« naj po vseh edinicah takoj začne agilen član, ki ga edinica določi, z nabiranjem oglasov. Cene oglasov so: 1 stran din 1600.—, 1/2 strani din 800.—, 1/4 strani din 400.—, 1/8 strani din 200.—, 1/16 strani din 100.—, 1/32 strani din 50.—. Nabrane oglase nam dostavite najkasneje 1. aprila t. l.

Opozarjamo vse kraj. organizacije, da more član ZZZD postati samo za poslen delavec ali delavka.

Vse krajevne organizacije naj nemudoma izvedejo naročila naše zadnje okrožnice.

Sv. Križ nad Jesenicami

Imeli smo zopet svoj redni občni zbor. Naši odborniki so polagali račune o svojem enoletnem delovanju. Iz poročil je bilo razvidno, da je organizacija po njih zvesto stala na braniku naših delavskih interesov. Tudi članstvo je napravilo organizaciji po ogromni večini točno vršilo in izpolnjevalo svoje dolžnosti. Sploh pa pri nas ni nobenega delavca, ki je vreden biti član ZZZD, da to ne bi bil. Zunaj organizacije so le taki, ki vanjo ne spadajo po svojem življenju. Želimo, da bi bilo tako tudi po drugih krajih! (Op. ured.)

Izvolili smo za novo poslovno leto sposoben delavni odbor, ki mu stoji ob strani za naš pokret zaslužni delavni g. župnik Krašna. Prepričani smo, da bo organizacija tudi v tem letu lepo napredovala in branila koristi delavcev.

Škofja Loka

Na Sv. Jožefa dan, t. j. v nedeljo, dne 19. t. m. se celokupno članstvo ZZZD udeležilo delavske sv. maše ob 1/2 9. uri v župni cerkvi in pristopi k sv. obhajilu. Prosimo vse člane, da se pravočasno in dostojno pripravijo na to našo prvo in skromno manifestacijo in vredno počastijo delavskega zaščitnika sv. Jožefa.

Št. Vid nad Ljubljano

V nedeljo 19. marca ob 1/2 10. uri dopoldne se bo vršil v cerkveni dvorani v Št. Vidu pri Ljubljani občni zbor naše skupine ZZZD.

Sporočamo to vsem članom in jih vabimo, da se polnoštevilno udeležijo občnega zbora. Na občnem zboru bo govoril delegat centrale ZZZD.

Čevljarji v Žireh

Malokdaj je kaj glasu od naših čevljarških pomočnikov iz Žirov na italijanski meji. Če kdo misli, da spimo spanje pravičnega, mu lahko povemo, da temu ni tako. Naša organizacija je še mlada in obstoja šele od božiča. Ustanovili smo jo v našem najtežjem času. Uvideli smo, da si bomo svoj položaj izboljšali le s pomočjo ZZZD. Zato smo dali slovo belo-rdečim generalom, ki so mislili, da bodo iz nas naredili sebi pokorne lutke. Podali smo se pogumno na delo za svoj in naše organizacije obstoj in napredok.

Dne 12. januarja so čevljarška podjetja v Žireh razen podjetja »Sora« odpovedala 23. sept. 1936 sklenjeno in podpisano pogodbo med bivšo JSZ in NSZ ter podjetji: Gantar, Zajc, Maček, Sora, Čevljarstvo zadružno, Postolarsko zadrugo in Čizmarsko zadrugo. Gospodje so pač pozabili, da so pogodbo skupno podpisali in bi jo morali zato tudi skupno odpovedati, da bi odpoved bila veljavna. Ker se to ni zgodilo, ostane stara pogodba še v veljavi do sklenitve nove, kar se mora tudi izvajati. Podjetniki so za sklepanje nove pogodbe pač izbrali čas, za katerega so vedeli, da je delavstvo takrat skoro brez moči, torej v zimi, ko je pri nas mrtva sezona, vsaj na videz, in je tudi marsikateri pomočnik tedaj brez posla. Toda ZZZD je storila potrebne korake, da se odpoved razveljavi.

O poravnalni razpravi na Okrajnem glavarstvu v Logatcu v zadevi odpusta 3 čevljarških pomočnikov je »Slovenski delavec« itak že poročal. Tudi s tem delom in uspehom je naša ZZZD lahko zadovoljna.

Na zaletavanje dopisnika »Nove pravde« v tov. Luzarja, ki je kot delegat centrale ZZZD poročal na ustanovnem občnem zboru naše organizacije dne 29. jan. t. l., pa samo par besedi: Kakor se dopisnik hvali, obstoja NSZ že skoro 10 let v Žirih in bi bilo, če jim je tam delavski blagor res toliko pri srcu, kakor pravijo, v letih pred krizo, t. j. leta 1929—1931, pač lahko storiti potrebne korake, da bi se položaj naših pomočnikov tako mizerno ne po-

slabšal. Obenem so NSZ-arji imeli takrat tudi vse delavstvo v svoji organizaciji in so jim vsi zaupali, saj je štela podružnica NSZ že preko 120 rednih plačujočih članov.

Na dan sv. Jožefa praznuje tudi žirovsko delavstvo svoj delavski praznik. Ob tej priliki bodo igrali naši člani v Prosvetnem domu na Dobračevi igro »V borbah«, dramo v treh dejanjih iz življenja in trpljenja tovarniških delavcev. Igro toplo priporočamo in vabimo naše člane in prijatelje na čim številnejšo udeležbo.

Zdraviliški delavci

Ustanovni občni zbor Strokovne organizacije zdraviliških delavcev ZZZD Slatina Radenci se bo vršil v nedeljo 19. marca ob 2. uri popoldne v prostorih gostilne Jurkovič v Radencih. Organizacija tukajšnjih zdraviliških delavcev šteje danes nad sto članov. Pridite na ta zbor vsi!

Hoče

Naša organizacija je mlada. Delavci sicer vedo, da je le v skupnosti moč, zбоje pa se vsega takoj, če je potrebno to skupnost braniti. V neki tukajšnji tovarni, pravijo delavci, da bi se vsi organizirali, če bi vodstvo tovarne dalo jamstvo, da radi tega nihče ne bo odpuščen. Kaj se to pravi? Kdo pa ima preko zakona tako pravico, da nam naj organizacijo zabranjuje? Nihče, ker bi to bilo kaznivo. Zato proč s takimi nepotrebnimi strahovi in smešnimi mnenji! — Kjer se podjetje organizacije brani, tam je gotovo potrebna.

Razširile so se vesti, da je radi organizacije odpuščen naš predsednik tov. Finžgar. Na tozadevno poizvedbo tajništva ZZZD v Mariboru je dognano, da predsednik ne bo odpuščen, niti prikrašan na svojem dosedanem zaslužku in bo podjetnik g. Frangeš iz Hoč celo sklenil z ZZZD delovno pogodbo za svoje delavce.

Zreče

Delavstvo v podjetju Štajerska železindustrija z. z. o. z. ne more več prenašati tega, da bi se v delovnem razmerju še v naprej dogajalo toliko kršitev zakonitih delavskih pravic. Zato se je organiziralo in potem svoje ZZZD vložilo podjetju predlog kolektivne pogodbe. V nedeljo, dne 12. t. m. se je vršil širši sestanek, na katerem je tajnik ZZZD, tov. Rozman Peter razpravljal o predloženi kolektivni pogodbi. Delavstvo se v polni meri zaveča, da se nahaja v zelo važnih trenutkih. Tako sedaj, da dobi to pogodbo, kakor potem, da se bo ta izvajala. Vse se more doseči le po močni strokovni organizaciji. Vsakega iz naših delavskih vrst, ki ne bi bil član, ali da bi celo zavzemal potuhnjeno nasprotno stališče, bomo smatrali za plačanca nam nasprotnih interesov. Važno je pripomniti za naše zrečke razmere, da v Društvenem domu nimamo več prostora za naše sestanke. Vidi se, da nekim krogom vest očita, kaj bi moglo nastati, če se delavstvo združi in zahteva to, kar mu gre. V tem je samo priznanje, da je naša ZZZD res prava delavska strokovna organizacija.

Vitanje

Delavci na žagi grofa Thurna na Rakovcu so na zadnjem sestanku sklenili, staviti predlog za kolektivno pogodbo. Delovne razmere so takšne, da ni drugega izhoda. V nedeljo 26. marca po drugi sveči maši bo v Vitanju ustanovni občni zbor krajevne ZZZD. Vsi delavci se vabijo na to važno zborovanje. Zlasti za vitanjske razmere, kjer mnogi mislijo, da je današnji delavec že preveč sijajno plačan in da predobro živi, je nujno potrebno, da se združimo in tako že enkrat povemo svojo popolno pravico. Vsi na zbor 26. t. m.!

Sv. Barbara v Halozah

V nedeljo, dne 12. marca se je vršil dobro obiskan redni občni zbor strokovne organizacije viničarjev ZZZD v dvorani Sv. Katarine. Po poročilih odbora, iz katerih je bilo razvidno agilno delovanje odbora v preteklem poslovnem letu, je povzel besedo strokovni tajnik tov. Košnik. V svojem govoru je predvsem poudaril in ožigosal nezavednost viničarjev ter podčrtal važnost in nujno potrebo, da se vsi viničarji organizirajo. Beda viničarjev v Halozah je dosegla višek. Navzoči so govornika večkrat prekinjali s priznanjem, kako resnična in potrebna so njegova izvajanja. Nadalje je točno obrazložil potek pogajanj za uredbo o minimalnih mezdah. Sprejeta in odposlana je bila tozadevna resolucija. Spremeba pravil se je izvršila soglasno. Izvoljen je bil ponovno stari odbor. Predsednik Maroh Ivan, podpredsednik Fridauer Jožef, tajnik Arbeiter

Mihael, blagajnih Zavec Franc, gospodar Gabrovec Peter. Navzoči člani so odločno izjavili, da bodo delali v naprej še z večjo vnemo in pridobivali novih članov.

Maribor

Rdeči socialteroristi (ne pa demokrati, kot se nazivajo) izvajajo nad našimi člani stavbinske stroke vedno hujši pritisk. Grozijo, lažejo in iznašajo sramotilne govorice, samo da bi več pridobili med stavbinskim delavstvom. Na zadnjem sestanku v Melju so se čuli celo vzkliki »Dol s farji«. Tu se gode take hujskarije proti javnemu redu in miru, da bo oblast morala čimprej poseči vmes ter napraviti čimprej zaslužni konec. Vsi poštene in resni delavci se zgražajo nad tako moralo zaupnikov in funkcionarjev »Sveza gradjevinarskih radnika« mariborske podružnice. Pokažite, koliko ste jih več to zimo spravili v delo, koliko več ste njim pripomogli do brezposelne podpore, koliko manj od nas pobirate od delavstva članarine itd.!

Prihodnjic bomo natančno opisali, kaj vse rdečkarji počenjajo proti našim članom, da se vidi sami v zrcalu marksistične ideologije o svobodi, bratstvu in enakopravnosti po svoji lastni praksi.

Kranj

Naša kraj. org. ZZZD proslavi svoj delavski praznik na dan sv. Jožefa s sledečim sporedom.

Zjutraj ob 8. uri skupna sv. maša v farjni cerkvi, po sv. maši ob 9. delavsko zborovanje.

Zvečer ob 8. »Delavska akademija« s pestrnim sporedom:

Deklamacija
Pevski zbor
Zborna deklamacija
Igra v dveh dejanjih, Finžgarjeva »Nova zapoved«.

Tovariši in tovarišice! zavedajmo se pomembnega praznika sv. Jožefa, kot zaščitnika delavstva in se proslave polnoštevilno udeležimo. Pripeljite s seboj svoje prijatelje in prijateljice, kateri še niso v naših vrstah, da se nam pridružijo in z nami sodelujejo za skupne koristi delavskega stanu. Pokažimo svojo katoliško, delavsko zavest.

Obveščamo vse tovariše in tovarišice, kateri so podpisali pristopnice in še niso prejeli legitimacij naj se takoj zgledajo v naši pisarni v knjižnici (Ljudskega doma) v Kranju, ob uradnih urah od 3—7 popoldne. Vse ostale informacije dobijo ostotam. Nadalje opozarjamo vse članstvo, ki še ni poravnalo zaostale članarine, da to nemudoma uredi, drugače smo primorani izključiti po pravilih vsakega člana, ki že več mesecev zaostaja na članarini, ter mu »Slovenskega delavca« ustaviti. Red in točnost morate biti in sta prva pogoj močni organizaciji.

Breznica

Prispevki »podpornega sklada«, ki je bil uveljavljen za vse naše člane kovinarje in uslužbence KDE s 1. januarjem t. l. in kateri je sprejet na II. rednem let. občnem zboru stalno zadovoljivo naraščajo. Članstvo plačuje članarino še zadoosti redno, razen par zaostankarjev, kar pa upamo, da bodo tudi ti sledili drugim zavednim članom in svoje obveznosti do organizacije poravnali. Tisti člani, ki so plačali članarino že pred uvedbo podpornega sklada za l. 1939 v naprej, naj tudi poravnajo mesečne prispevke po Din 5.— v podporni sklad, da si tako pridobijo pravico do podpore v slučaju bolezni, ali brezposelnosti.

Da zberemo v podporni sklad čim več razpoložljivih sredstev, smo na zadnji seji odbora sklenili, da letos priredimo večjo tombolo, od katere čisti dobiček smo namenili v ta nepotrební sklad.

Za našo knjižnico smo nabavili več knjig: o socialnih vprašanjih, komunizmu, papeške socialne okrožnice in razne zakone, ki se tičejo delavstva. Vsak naš član naj bi se podrobno seznanil o vseh teh važnih vprašanjih in zato pridno se-gajte po njih. Izposojnina teh knjig je za člane brezplačna. Dobite jih v naši pisarni ob nedeljah in praznikih po 10. sv. maši od gospodarja tov. Jalena. V tem času prejema tudi blagajnik tov. Mžek članarino in prispevke za podporni fond. Isto se tudi sprejema vse mogoče intervencije ter dajejo pojasnila.

Viničarji — Maribor

V nedeljo, dne 12. t. m. se je vršil občni zbor strokovne organizacije viničarjev ZZZD Maribor v prostorih ZZZD Maribor z nad vse pričakovano sijajno udeležbo. Med udeleženci je bilo do 80% viničarjev-

nečlanov, ki so kazali veliko zanimanje za potek obč. zbora in organizacijo.

Poročila odbora predsednika, tajnika in blagajnika so bila soglasno sprejeta in odobrena. Izvoljen je bil sledeči odbor: Bedrač Ivan, Zorko Štefan, Ferk Karl in Perko Alojz. Centralo je zastopal tov. načelnik SZV-ZZZD Korošec Slavko, ki je v poljudnih besedah orisal pomen in nujno potrebo organizacije baš sedaj, ko stojimo na pragu uredbe o minimalnih mezdah, ki bo lahko odločala tudi desetletja. Predložena resolucija je bila z navdušenjem sprejeta in odposlana g. banu. K slučajnostim se je oglasilo večje število udeležencev, ter se je razvila živahna debata. H koncu je pristopilo več novih članov.

Tovariš viničar: Ne samo motika in ženica, tudi organizacija naj ti bo verna družica!

Dolnji Logatec

Pogajanja v podjetju g. Mačka smo zaključili z uspehom. Sklenili smo novo kolektivno pogodbo in mezno tarifo. Podjetje je zboljšalo plače vsem delavcem za 25 par na uro. V vseh ostalih podjetjih sorodne vrste v Logatcu so plače nižje in zato za enkrat g. Maček ni mogel pristati še na nadaljnih 25 par povišanja, kakor smo želeli.

V nedeljo po prvi sv. maši je sestanek delavstva, da se ga pouči v novi kolektivni pogodbi.

Čujemo, da se sedaj že pričenjajo zanimati za nas tudi druge organizacije in bi nas rade dobile v svoje vrste. Mi pa jim pravimo: Mi gremo z ZZZD, vi pa le naprej lepo spite, kakor ste spali doslej.

Stavbinci — Ljubljana

Naši rdečkarji nočejo razumeti, da je minil čas ko so si lahko vzeli absolutno oblast nad siromašnim slovom delavcem, da je moralo hočeš — nočeš podpirati njihov edino zveličavni Savez. — Da danes naše delav. prihaja v okvir organizacije ZZZD ji ne gre v račun. To kaže zlasti pisanje glav. Savez. glasila »Gradjevinarski radnik« tam »posvečanju« rdeči kar celo kolono našemu delavskemu gibanju. V tem članku se rdeči savez seveda zopet proglašajo kot edino kompet. zastop. stavb. del. Samo rdeči so v letu 1932 dosegli uspehe od katerih še danes stavbinci »uživajo«. Te-ga uživanja bi pa bilo bore malo, ako bi samo rdeči savez sklepal kolekt. pogodbo. To pogodbo so pač sklepale vse 4 org. Vse to delavci dobro vedo — zato ne pomagajo nič lažno poročanje in dokazovanje. Delavstvo je sito rdečega terorja in mirno in samozavestno prihaja v organ, ki je res krščansko narodna.

Rdeči savez gre v konkurz

Rdeči skušajo na vse načine zavreti našo mlado stavb. org. ZZZD. Zavedajo se predobro, da ni več daleč čas, ko bo moral neslovenski savez napovedati konkurz. Zato rdeči naravnost divjaško postopajo z našimi tovariši. Tako je naš funkcionar bil napaden od rdečih na Tomažičevi stavbi na Bleiweisovi c. Par dni pozneje so hoteli isti temni rdeči elementi napasti našega org. zaup. Pogorelca, kjer so mu grozili s kladi in opeko.

Na Banki Slaviji zmerjajo naše tov. z zelenimi svinjami itd. — grozja in zmerjanje je na drevnem redu, pa to nas nič ne plaši, — ker vemo da smo na pravi poti. Ni več daleč čas, ko bodo rdeče vrste razbite in nad savezom razglašen konkurz.

Za org. zaup. ZZZD so bili imenovani sledeči tov.:

Na stavbi »Štajmerjev dom« tov. Vrečar Janez in Grahorič N.

Na stavbi Tomažič Bleiweisova c. tov. Pogorelec Anton.

Na stavbi Banka Slavija tov. Pogačar Rudolf in Krimšek Anton.

Na Univerzitetni knjižnici tov. Breškvar Franc.

Na mrtvašnici pri Sv. Križu tov. Hafner Franc.

Nadalje je bilo sklenjeno, da se seje ožjega odbora vršijo vsak četrtek ob 1/2 7 zvečer v prostorih centrale. Širše seje, katerim morajo prisostvovati vsi organizacijski zaupniki se bodo vršile vsako prvo nedeljo v mesecu ob 1/2 9 dopoldne v prostorih centrale, brez posebnih obvestil.

Tov. stavbinci v organizaciji je moč in uspeh. ZZZD je taka organizacija.

Sestanki in zborovanja

V NEDELJO DNE 19. III.

ŠT. VID NAD LJUBLJANO: občni zbor ob 1/2 10. uri dopoldne v cerkveni dvorani.

SLATINA RADENCI: Zdraviliški delavci ustanovni občni zbor ob 2. uri popoldne v gostilni Jurkovič.

LOGATEC: sestanek ob 8. uri zjutraj v gostilni Dimnikar.

KRANJ: delavski shod ob 9. uri dopoldne v veliki dvorani Ljudskega doma.

Dežurna služba zdravnikov

OUZD v Celju, Mariboru in Kranju

Od 1. III. 1939. dalje opravljajo zdravniki OUZD za splošno prakso v Celju, Mariboru in Kranju dežurno službo ob nedeljah in praznikih od polnoči do polnoči. Dežurni zdravnik je na razpolago vsem članom in svojem Okrožnega urada za zavarovanje delavcev na področju uradovih ambulatorijev v Celju, Mariboru in Kranju. Ordinira pa tudi za ostale bolnike.

Dežurni zdravnik ordinira v svoji privatni ordinaciji oziroma na svojem domu. V primeru odsotnosti mora označiti na vratih ordinacije, kje se nahaja. V nujnih primerih je dolžan intervenirati tudi na domovih zavarovancev odnosno izven ordinacije, ako ga člani ali svojci kličejo.

Nujno zdravniško pomoč zavarovancem, ki so prišli osebno v ordinacijo ali k njemu na dom, mora dežurni zdravnik nuditi v vsakem primeru. Prav tako mora opraviti vse naročene obiske pri članih svojega okoliša in njihovih svojcih, odnosno zavarovancih, ki se pri njem zdravijo. Ako stanuje prizadeti zavarovanec v drugem

okolišu, ali ako je v staležu pri drugem zdravniku, mora dežurni zdravnik izvršiti nujne obiske, ostale pa samo v primeru odsotnosti pristojnega rajonskega zdravnika odnosno zdravnika, pri katerem je član v staležu. O nujnosti zdravniške pomoči in potrebi obiskov presoja dežurni zdravnik po tozadevnih uradovih predpisih.

Naslov dežurnega zdravnika je objavljen na vidnem mestu pred vhomom v ambulatorijske prostore. Po možnosti bo objavljen tudi v dežurni lekarni ter delavskih in drugih časopisih. Dežurni zdravnik mora označiti na svojih stanovanjskih oziroma ordinacijskih vratih, da opravlja dežurno službo za zavarovance OUZD. Odsotni ambulatorijski zdravniki za splošno prakso morajo prav tako označiti na svojih stanovanjskih ali ordinacijskih vratih, kdo izvršuje dežurno službo za člane in svojce OUZD in kje ordinira.

Dežurna služba se izvaja ob nedeljah ter verskih in državnih praznikih, ko uradov ambulatorij v dotičnem kraju ne služe.

Minimalne viničarske mezde

(Nadaljevanje.)

STANJE GOSPOSKIH VINOGRADNIKOV

Gospodski vinogradniki; to so razni trgovci, ustanove, penzionirani uradniki, bogataši, užitarji itd. ne morejo govoriti o krizi. Nadalje, inozemski vinogradniki so v časih ponemčevanja med Slovenci kupili ali dobili najlepše naših lepih Slovenskih gor. Tukaj je zasajen vsak košček zemlje z lepo urejenimi in obdelanimi vinogradi in vzornimi sadovnjaki. Na vrhovih naših vinorodnih gričev se šopirijo krasne vile in gradiči, okrog krasni vrtovi.

Iz teh stavb se razlega v poletnem času šum veselja, radija, auti vozijo gospodske izletnike v te vile, povsod udobje in priče blagostanja. Le tam v vinogradu škropi ali kopa viničar v najhujši vročini, izgaran in utrujen celi dan brez vsake pijače, mnogokrat brez kruha, za borih 2—7 Din plače zraven gospodovega priganjača. Gospodski vinogradnik navadno pridela več in boljšega vina, ima več prilike za ugodno prodajo, ter ni tako odvisen od pridelka vinograda kot kmet. Viničarjem se sicer tukaj nudi več zaposlitve, toda je premajhen zaslužek. Hrana mora imeti vedno svojo, deputatne zemlje ima v najslabših legah, kak kozarec vina dobi le redko. Nekdaj je bilo stanje gospodskih viničarjev še znosno, zdaj pa se stare pravice viničarjev uničujejo. Najslabše pa je tam, kjer so oskrbniki neomejeni gospodarji kakega inozemskega grofa.

Teh ljudi izgaran, sestradan viničar ne more lepo gledati, ker mu odjedajo kruh iz pred ust. Žalostno pa je to, da jih kmetje še štiti, jih imenujejo gospode, jih zagovarjajo in se jih bojujejo. Nikdar ne bo viničar zameril kmetu, ako bi prevzel oskrbništvu pri kakem velevinogradniku, kakor tujcu, ki guli kmeta in viničarja.

Spremembe v Jugorasi

Vodja Jugorasa, ministrski predsednik Dragiša Cvetković je v več edinicah svoje organizacije razrešil dosedanje upravne odbore in določil nove. Preimenovanja so bila izvršena v interesu razmaha organizacije po zamisli in praveh Dragiša Cvetkovića, da morajo narodne delavske organizacije zatrete marksizem s stvarnim delom med delavstvo in po delavskih institucijah, ločeno po krajevnih prilikah.

Iz tega razloga zlasti je moral iti tudi bivši predsednik Jugorasa dr. Pešić, ki je bil tudi naši ZZD zelo nenaklonjen, njegovo mesto pa je prevzel sedaj sam vodja Jugorasa ministrski predsednik Dragiša Cvetković Razmere v Jugorasi so se tako izčistile in v skupno dobro vsega našega delavstva močno ustalile.

BELEŽKE

»IZSELJENIŠKI ZBORNİK«.

Izdala družba sv. Rafaela, uredil ga je p. Kazimir Zakrajšek. Zbornik obsega nekaj kratkih podatkov v Družbi sv. Rafaela in o Izseljeniški zbornici. Posebej še poroča o zamisli in ustanovitvi Izseljeniške zbornice, ki jo je nujno terjala skrb za našo narodno kri v tujini. Zanimiv je tudi pregled našega izseljeniškega odtoka naših sorojakov, z narodnostnega, splošno človeškega in še posebej iz krščanskega čustvovanja dolžni, da se zanje resno zavzamejo. — »Izseljeniški zbornik« je tako vžgan v ljubezni do našega desetega brata delavca, ki je moral po svetu za kruhom in zato Zbornik toplo priporočamo.

NEMČIJA

13. marca je bilo 1 leto odkar so nemške čete zasedle Avstrijo. Po vsej Nemčiji so ta dan zelo svečano proslavili, zlasti na Dunaju, pa so se vršile poleg tega tudi velike parade vojaštva, katerim je prisostvoval nemški kancelar Hitler.

SOVJETSKA RUSIJA

V Moskvi se je začel kongres kominterne, na katerem je rdeči voditelj Molotov priznal, da se je boljševikom nasprotnim elementom v velikem številu posrečilo vriniti se v državno upravni aparat, kjer so izvrševali svoje razdiralno delo. Iz njegovih besed je razvidno, da je sovjetski sistem res v razkroju.

Stalin pa je po starih metodah zopet napovedal boj do uničenja vsem »škodljivcem«, vrjel je v svet znane krilatice o nepremagljivosti rdeče armade, katerim pa menda sam niti ne verjame in spustil v svet poziv na vse delavstvo, naj se pripravi na odločilen boj, ki pa bo z ozirom na to, da se nahaja rdeča Španija v zadnjih zdihljajih, menda res odločilen boj

VSAKEMU SVOJE

HOPLA — PREKO ZAKONA!

Za marksista na novi gradnji banke Slavije, ne veljajo zakoni, ki jih izda kralj. vlada. Najbrže se rdeči Savez drži navodil kominterne, ko je na dan 6. III. 39. izvršil volitve delavskih zaupnikov, ne glede na to, da sta naknadno k ministrovemu odloku o preložitvi volitev od februarja na maj Kralj. banska uprava in Delavska zbornica objavili, da se ne glede na vrste obrata volitve vršijo maja meseca.

Volitve so se tako vršile, so pa ničeve. O tem bo gotovo oblast poučila naše rdečkarje in jim tudi takle hopla-skok preko zakona ne bo pomagal.

RASIZEM V BESEDI IN PRAKSI

Rasisti pridigujejo v besedah čisti rasizem. Po njih izjavah odklanjajo odpadnika iz tujih narodnosti. — Dejansko pa je stanje popolnoma drugačno in sami s vsemi razpoložljivimi silami pritiskajo k odpadništvu šibkejših narode, ki se njih nasilju ustavljati ne morejo. Manjšinske narodu jemljejo narodne zvestobo, kulturne delavce predstavljajo, ne dovolijo gospodinjskih tečajev, razpuščajo narodne čitalnice, prepovedujejo kulturne prireditve, kaznujejo narodno zvestobo, nagrajujejo pa renegatstvo. Rasizem je poganstvo, pravice ne pozna. Zanj ima mesto božje svojo mero. Z njo meri. Z njo meri zvrhano zase, da drugim nič ne ostane.

TOK ČASA JE PREMOČEN

Marksistični list »Ljudski glas« v svoji letošnji 3. številki v uvodniku razpravlja o sodelovanju delavstva z drugimi stanov. Kar pozitivno piše za vzajemnost stanov. Misel o stanovščini, ki po pisanju »Delavske politike« pomeni korak za 700 let nazaj, je tako začela pronicati celo med marksiste same. Tok časa je premočen, tudi zanje.

PODJETJE SE UČI PARAGRAFE

To kar se ne zgodi vsak dan se je zgodilo. Podjetje se uči paragrafe. Oni dan je dobil delavec od tega podjetja pisanje, da je pustil na peči skledo loja, ki je skipel in se vžgal. Nastal je dim in visoka požarna nevarnost (ter veliki stroški, pavšalno računano 60 din).

S tem je menda prišel navzkriž s § 239 točka 4 o. z. ter se ga opozarja, da bo v ponovnem takem slučaju sledil odpustu. Plačati mora tudi škodo.

Stvar je pa tale: 1.) Lojevega požara ni zakrivil delavec, ampak neki monter, ki je to sam povedal. Delavec je bil žrtev denunciacije.

2.) O veliki požarni nevarnosti v popolnoma betonirani kabini vodne turbine ne more biti govora.

3.) Škoda znaša vsega skupaj kakih 10 din, ki je menda krita z zavarovalnino.

Pozdravljamo trud podjetja, da se uči paragrafe, toda v bodoče naj pred obsojdo dobro premisli na koga se paragrafi nanašajo. Priporočamo podjetju v proučitev še naslednje §§: 219 o. z. o bolniških dneh, nadalje še §§ 220 in 221 o. z. Zanimiv je tudi § 10 zakona o zaščiti delavcev, pa tudi drugi menda za njimi ne zaostajajo. Podjetju se torej nudi lepo in široko, čeprav ravno novo polje delovanja.

Samo malo kasno je, kasno!

KRAVE SO NAPRODAJ

Krave so naprodaj, pa konji, je izjavil oni dan delavcem ravnatelj podjetja dr. A. Perger v Mislinji, ko se je pričela stavka. Pravi, da zato, ker je podjetju še za delavce zmanjkalo sredstev, kaj šele za krave in konje, ki so proti delavcem pravi luksus.

Od delavcev se za nakup še nihče ni javil ker nimajo hlevov, kamor bi to živino spravili in ne zemlje, da bi jo redili, pa tudi ne denarja, da bi to živino kupili.

delavstva vsega sveta, toda ne za, temveč proti komunizmu.

DALJNI VZHOD

Na kitajsko mesto Ičang so japonska letala izvršila zračni napad in ga bombardirala, tako, da je bilo 1500 mrtvih. Uničena je tudi angleška bolnica.

V provinci Hupej so Kitajci začeli s proti ofenzivo in Japonce prisilili na umik. Izgleda, da vojne na Daljnem Vzhodu med Kitajsko in Japonsko še dolgo ne bo konec in bodo morali azijski narodi pretrpeti še mnogo gorja.

Japonski zunanji minister Arita je izjavil, da je Japonska sicer vstopila v protikomunistični blok, da pa nikakor ne vlada na Japonskem totalitarni režim in tudi Japonska za tak režim ni.

IRAK

V prednjeazijski državi Irak je prišlo do nemirov, katere so baje povzročili častniki. Oblastem je uspelo upor zatreti in upornike zapreti. Proglašeno je obsedno stanje v mestih Mosul in Bagdad.

Proti tujemu kapitalu se združimo

Slovensko delavstvo se nahaja v največji krizi. Vzrok tega katastrofalnega stanja je liberalno kapitalistični sistem. Svoboda, bratstvo, enakost so duhovno in materijelno zaslužila tudi naš narod. Tako imamo na eni strani nakopičeno ogromno bogastvo, a na drugi strani veliko revščino. Višji sloji ne poznajo po zaslugi liberalne demokracije, kaj je lakota in trpljenje. Niti najmanj ne poznajo življenja nižjega sloja. Ti ljudje vodijo slovensko gospodarstvo, industrijo. Z inozemskim judovskim kapitalom, s pomočjo svobodomiselnih fraz potom lažinarodnih političnih strank in internacionalnih delavskih organizacij se je preril liberalno kapitalistični sistem tudi v javnem življenju na površje. Lahko mirne duše tako rečemo, da nas je ta kapital napravil sužnje svobode. K temu moramo še pribiti žalostno dejstvo, da na isti način dela tudi naša porajajoča se domača industrija, ki ji delajo družbo naši gospodarstveniki in sedijo v upravnih svetih kot

slamnatii možje židovskih podjetij. Nešte-to slučajev je, ko je tako slovenski delavec prisiljen častiti nasilje in izrabljanje židovskega kapitala, ki ne pozna ne Boga, ne domovine. Denar, to je njihov Bog, bogastvo je njihova domovina. Ni čuda, da sta se po vsem tem narod in delavstvo začela dramiti in se zavedati, kdo mu je tiran in kdo mu je voditelj. Ni več daleč čas, ko bo ta narod pričel obračunavati vse dobro in slabo kar je sprejel. Zaveda se, da je za rešitev vseh perečih problemov sedanosti potrebna, zraven močne politične stranke — močna in enako borbena poštena delavska organizacija, zrasla iz domačih tal in prilik. Tako združeni stanovni Slovenije bodo očistili svojo domovino parazitov in ustvarili možnost za novo srečnejšo bodočnost. Slovensko katoliško delavstvo ne oklevaj, stopi tudi ti v borbo za doseg teh ciljev. Proti tujemu kapitalu in njegovi zlorabi naroda in delavstva se združimo z narodom!

PO ZEMELJSKI OBLI

JUGOSLAVIJA

V finančnem zakonu, ki je bil sprejet v Narodni skupščini za proračunsko leto 1939-40, je tudi več določil, ki so izrednega pomena za Slovenijo.

Tako se uzakonjuje odlok prosvetnega ministra, oziroma ministrskega sveta glede podelitve kredita 31.100.000 din za potrebe ljubljanske univerze.

Realne gimnazije se morejo pretvoriti v klasične gimnazije. Prosvetni minister ima v finančnem zakonu tudi pooblastila, da z uredbo predpiše stopnjo bogoslovja v Mariboru.

Dalje je v finančnem zakonu pooblastilo, s katerim se dovoljuje Zvezi fantovskih odsekov in Zvezi deklinskih krožkov ter Slovenski dijaški zvezi delovanje na srednjih šolah, kakor je dovoljeno n. pr. Sokolu.

Leta dušnopastirske službe se priznajo za napredovanje in pokojnino v primeru, če ti veroučitelji prestopijo v državno službo. To velja samo za srednje šole.

V finančnem zakonu je dalje določba za ureditev in povečanje radio postaje v Ljubljani z relejno postajo v Mariboru.

Kmetijski minister ima pooblastilo, da v soglasju z ministrskim svetom predpiše uredbo o saniranju in pospeševanju združništva.

Za železniško delavstvo je važen dodatek v finančnem zakonu, po katerem se prizna vštete delavskih let v pokojnino šel. uslužbencem.

Gradbeni minister ima pooblastilo, da lahko spremeni uredbo o državnem in banovinskem cestnem fondu.

Ceste Kranj-Jezersko, Maribor-Murska Sobota in Maribor-Dravograd se priznajo za drž. ceste.

Za rešitev hrvaškega vprašanja ima naša vlada resno voljo. Povodom proračunske debate je govoril ministrski predsednik Dragiša Cvetković o naši notranji politiki ter o sporazumu z Hrvati. Dejal je, da se hoče lotiti tega vprašanja odločno in naglo. »Hrvatska naj dobi pravno in stvarno enakopravnost v mejah državne skupnosti.« Njegov govor so vsi poslanci burno odobraval. Za njim se je oglasil k besedi zemljoradniški poslanec dr. Tupanjanin, ki je kot opozicionalec napadel dr. Korošca zaradi volitev. Takoj je vstal predsednik vlade g. Cvetković, ki je v novem govoru naglašal zasluge dr. Korošca za to državo ter potem ugotovil, da je dr. Koroščeva zasluga, da so bili volitve tako

mirne in da ni bilo prelivanja krvi. Vsa zbornica je prirejala dr. Korošču navdušene pozdrave. Potem je predsednik vlade dejal, da mu nekateri zamerijo, češ da prepočasni dela. Opozicija se je dolga leta sporazumevala z dr. Mačkomo. »Jaz pa se ne mislim pogajati dolga leta, marveč naglo storiti, kar je treba. Govoričenja je bilo dovolj. Jaz bom delal!«

Govor ministrskega predsednika je zelo dobro vplival in so hrvaški krogi z njim zelo zadovoljni. Da pa sedanja vlada tudi dejansko dela na pomirjenju duhov, si vidi iz tega, da so bili iz kaznilnice v Lepoglavi odpuščeni na pogojni dopust politični kaznjenci hrvaškega narodnega pokreta, katere so prejšnji režimi obsodili na kazni po 15, 20 let ječe ali celo na domsmrtno ječo. Izpuščeni narodni borci so bili v Zagrebu navdušeno sprejeti.

ŠPANIJA

Frankova armada se pripravlja za zadnji odločilni naskok na rdeče, da jih požene iz Madrida in z ozemlja, ki se nahaja v rdečih rokah. V nasprotnem taboru so si skočili med seboj v lase rdeči sami. Najprej so nekateri častniki — morda za iskreno željo, da napravijo konec bratomorni vojni, morda z željo, da poženejo iz rdečih vrst vse tuje moskovske vplive, morda pa tudi iz preračunjenosti, da samim sebi v usodnem trenutku rešijo glave — pregnali komunistično vlado Negrina in sami prevzeli oblast. Toda komunisti so udarili nazaj in v Madridu je med rdečimi sodrugji nastala prava vojna s topovi, strojnimi in bombami. Častniki so menda v premoči. Sedaj pričakujejo, da bodo Francu ponudili mir in mu stavili pogoje. Toda iz Francovega tabora prihajajo vesti, da se nacionalisti ne bodo ozirali na to, kar imajo rdeči med seboj, marveč da bodo z lastno močjo zavzeli še preostalo Španijo ali pa sprejeli brezpogojno predajo.

FRANCIJA

Socialistični voditelj Blum je predlagal, da se skliče splošna konferenca, ki naj reši vsa sporna evropska vprašanja. Večina francoskih listov ta predlog odločno odklanja in pravi, da bi Francija s to konferenco vse izgubila, kar je pridobila s svojim odločnim stališčem, da ne odstopi niti ped francoske zemlje. More se reči, da je Blumov predlog pokopan, še preden je bil prav izrečen.